

Instruks for prøving og godkjenning av ettersøkshund

Fastsatt av Miljødirektoratet 12. juni 2015, gjeldende fra 1. april 2016.

Det er et krav at jakt, felling og fangst ikke skal påføre viltet unødige lidelser, jf. lov 29. mai 1981 om jakt og fangst (viltloven) § 19. Det samme gjelder for vilt som av andre årsaker er påført skade, jf. lov 19. juni 2009 om dyrevelferd § 3. Som ledd i å oppfylle denne målsetningen skal alle jegere og jaktlag som jakter elg, hjort og rådyr ha tilgang på godkjent ettersøkshund.

Krav om tilgang på godkjent ettersøkshund for jegere og jaktlag som jakter elg, hjort og rådyr er hjemlet i viltloven § 26 punkt 3. Utdypende bestemmelser finnes i forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 23, 24 og 25. Miljødirektoratet er gitt myndighet til å utforme prøver, instruks, retningslinjer og studieplaner for ordningen. Til å bidra faglig i dette arbeidet er det opprettet en samarbeidsavtale mellom Miljødirektoratet, Norsk Kennel Klub (NKK) og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) hvor de to organisasjonene har påtatt seg ansvaret for å gjennomføre ordningen etter fastsatt instruks.

A. Godkjenning av ettersøkshund

Godkjenningsprøven for ettersøkshund er en prøve som har som formål å godkjenne ekvipasjer til å følge spor av skadd hjortevilt på en tilfredsstillende måte. En godkjent ettersøkshund har sammen med hundefører avlagt og bestått en praktisk prøve. En prøve som er todelt, og består av å følge et utlagt blodspor og et friskt hjorteviltspor.

Arrangør - terminfestede prøver

Den praktiske prøven kan arrangeres av lokale lag, foreninger og klubber tilsluttet Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) og Norsk Kennel Klub (NKK). Andre kan etter søknad til Miljødirektoratet bli godkjent som arrangør. Søknaden må inneholde dokumentasjon på at søker har relevant kompetanse.

Godkjenningsprøvene skal være terminfestet, derfor må de lokale arrangørene sørge for at dette kravet er oppfylt ved å sende søknad til Norsk Kennel Klub (NKK) eller annen kursarrangør innen 31. oktober året før prøven skal holdes. Lokale arrangører forplikter seg til å bekjentgjøre de fremtidige prøvene og å sikre at prøvene arrangeres i tråd med gjeldende regelverk.

Hunden kan ikke prøves før den er ni måneder.

For å stille til godkjenningsprøve for ettersøkshund må hunden være ID – merket, og innført i Dyreidentitet sitt register. Det er ikke nødvendig med registrering utover dette for å stille på godkjenningsprøve for ettersøkshund.

Dommere

Norsk Kennel Klub eller annen organisasjon som er godkjent av Miljødirektoratet har ansvaret for å utdanne ettersøksdommere. Dommerutdanningen skal være åpen for alle uten krav om medlemskap i klubb eller forening. Dommerne har myndighet til å dømme godkjenningsprøvene for ettersøkshund.

Innholdet i den praktiske prøven

Den praktiske prøven skal legges opp slik at den er egnet til å bedømme ettersøkshundens evne og vilje til å følge sporet etter hjortevilt som er påskutt og eventuelt såret. Den praktiske prøven er to-delt og skal bestå av sporing på et utlagt kunstig spor med blod som markering og sporing på friske spor av hjortevilt. Dette er nødvendig for at hunden med sin fører kan gjennomføre et forsvarlig ettersøk i nær sagt alle situasjoner.

Det er viktig at ettersøkshunden prøves på relativt gamle spor, og dermed beviser sin evne til å følge spor med varierende grad av blodmengde som er flere timer gammelt. Sporing på utlagt blodspor, som er kontrollerbart vil også teste hundens vilje og evne til å følge det sporet hunden er satt på uavhengig av nyere kryssende spor. Dette er særdeles viktig, idet et skadeskutt hjortevilt ofte vil søke mot artsfrender.

Ikke all skadeskyting gir blodspor. I enkelte tilfeller kan sporet ganske raskt være uten blod, eller at blødningen opphører over en viss strekning. Det er derfor nødvendig at hunden også testes på spor av friskt hjortevilt. Dette vil dessuten sikre at hund og fører testes i et terreng som er typisk for ettersøk av de ulike hjorteviltarter.

Blodspor

Ved denne prøven skal hunden vise evne og vilje til å spore et utlagt kunstig spor med blod. Blodsporet skal illustrere at et hjortevilt (elg, hjort eller rådyr) antas å være skadet. Skadestedet og fluktretning er kjent og skal angis. På skadestedet skal det anvises blod. Hundefører kan selv undersøke sporstart før hunden bringes inn.

Sporet skal være ca. 600 meter langt og legges med til sammen ca. 0,3 liter blod. Sårleie og sporslutt markeres med oppspark og litt rikeligere blod, resten av blodet fordeles jevnt gjennom sporet.

Sporet legges med naturlig forløp i terrenget, slik at det danner fire vinkler (brudd i fluktretningen). To steder i sporet opphører blodingen over ca. 10 meter. Minst ett av disse skal være i tilknytning til en vinkel, der blodoppholdet skjer i brutt fluktretning. Et sted i sporet sparkes marken opp for å markere et sårleie som er ca. 30 x 30 cm. Sporslutt markeres med oppspark og en del av et hjortevilt som legges åpent i oppsparket og merkes med samme blod som ble brukt i sporet. Utlagt blodspor kan gjerne være døgngammelt, men skal være minst 12 timer gammelt og være lagt ut dagen / kvelden før sporet går. Ingen merking av sporet til støtte for fører må forekomme. Sporet skal ikke legges på snødekt mark.

Før et ettersøk iverksettes kan det ha gått så lang tid at blodsporet har blitt krysset av langt ferskere spor. I slike tilfeller må hunden prøves i å holde seg til sporet av det skadde dyr uten å gå over på friske spor.

Ferskspor

Ved denne prøven skal hunden vise evne og vilje til å spore sammenhengende i minst en halv time på friske spor etter hjortevilt. Prøven skal gjennomføres på bar mark, og sporet skal være minst en time gammelt.

Bedømmelse og godkjenning av den praktiske prøven

Hunden skal føres i en lang line. Den skal villig ta opp sporet og på en overbevisende måte følge det. Den skal spore i et tempo som er akseptabelt for et ettersøk og en tenkt medfølgende skytter. Ved tap skal den klart markere og utrede dette. Ser fører at hunden har tap, eller at hunden forfølger et ferskere spor, kan fører hjelpe hunden tilbake. For blodspor gjelder at hunden skal markere at sporet er slutt. For ferskspor gjelder at sporingen skal under enhver omstendighet avsluttes på det opprinnelige dyr.

Ved bedømmelsen av de praktiske prøvene skal dommeren vurdere følgende:

- Vilje og evne til å ta sporet og følge dette.
- Tempo og arbeidsmåte på sporet.
- Vilje og evne til å arbeide ved tap av sporet.
- Arbeidsmåte ved tap av sporet.
- Interesse for annet vilt og tamdyr.
- Samarbeid mellom hund og fører.
- Helhetsinntrykk.

Dersom hunden har vist tilfredsstillende egenskaper etter denne vurdering skal den godkjennes som ettersøkshund for jakt på elg, hjort og rådyr.

På Miljødirektoratets hjemmeside finnes fullstendig regelverk for blod- og fersksporprøver. I tillegg er godkjente arrangører pålagt å legge ut reglementet på egne nettsider.

Unntak:

I helt spesielle akutte situasjoner kan det gjøres unntak, ved at andre enn den «godkjente» føreren kan føre hunden i et enkeltstående tilfelle.

Føreren som benyttes må oppfylle ett av følgende alternativ:

- Ha kompetanse som fører av ettersøkshund, dokumentert ved gjennomgått opplæring i ettersøksarbeid.
- Ha ført en annen hund opp til godkjenning etter denne instruks
- Ha særlig nærhet og kunnskap om ettersøkshundens egenskaper og arbeidsmåte, som f.eks. medlemmer av hundeførerens familie og jaktlag.

Registrert ettersøksekvipasje

Hund og fører som har bestått kravene for å bli registrert som ettersøksekvipasje sender "Registreringsskjema for ettersøkshund" i korrekt utfylt stand til NKK innen 6 måneder fra siste prøvedato, for å bli registrert i Ettersøkshundregisteret. Den registrerte ettersøksekvipasjonen består av hund og hundefører som sammen har oppnådd godkjenning etter denne instruks. Det er denne ettersøksekvipasjonen som er grunnlaget for at ettersøksavtale kan inngås.

Ny fører

Skal ny fører overta en tidligere godkjent ettersøkshund må både blod- og fersksporprøven avlegges med godkjent resultat.

To førere på samme hund

Hvis en hund skal godkjennes med to permanente førere må begge førere avlegge både blod- og fersksporprøve.

B. Godkjenning for offentlige ettersøk

Det er et krav at godkjent ettersøksekvipasje (hund og fører) som påtar seg ettersøksoppdrag på vegne av det offentlige skal ha gjennomført og bestått kurset «Ettersøk videregående».

Kurset «Ettersøk videregående»

Godt trente ettersøksekvipasjer med høy kompetanse er viktig for at ettersøk blir vellykket. Kunnskap og kompetanse hentes gjennom kurs og samhandling med andre. Målet med kurset «Ettersøk videregående» er å utdanne godt kvalifiserte førere av ettersøkshunder, og kurset er obligatorisk for alle som påtar seg ettersøksoppdrag på vegne av offentlig myndighet. Kurset består av to deler, en teoretisk del som gjennomføres som e-læring og avsluttes med en elektronisk prøve. For de som ønsker det, er det mulig å ta den teoretiske delen som vanlig kursopplegg med oppmøte der det er tilbud om dette fra arrangør. Den andre delen er et dagskurs som foregår ute, med fokus på praktisk skuddplassundersøkelse samt trafikk og sikkerhet. Totalt er kurset beregnet til 16 timer. Opplegg og innhold skal følge studieplan som er godkjent av Miljødirektoratet.

Opptakskravet for kurset «Ettersøk videregående» er at vedkommende er registrering i Jegerregisteret, og har ført egen hund til godkjent ettersøkshund og er eller har vært registrert i Ettersøkshundregisteret.

Instruktør til kurset «Ettersøk videregående»

Kurset «Ettersøk videregående» skal ledes av instruktør som har gjennomført ett av følgende alternativ:

1. «Jakthund grunnkurs», «Ettersøk grunnkurs», «Ettersøk instruktør» og «NJFFs jakthundinstruktør trinn II». De fire kursene er godkjent av Studieforbundet natur og miljø, og har følgene studieplan nr. 6231, 1072, 1073 og 1713.
2. «NKKs instruktør trinn I» godkjent av Studieforbundet natur og miljø, studieplan 6119, «NKKs instruktør trinn II – jakt» og «NKKs instruktør trinn III – jakt».
3. Autorisert som ettersøksdommer.
4. Annen utdanning som tilfredsstiller kravet til å være instruktør kan godkjennes etter søknad til Miljødirektoratet.

Arrangør og gjennomføring av kursene «Ettersøk videregående» og utdanning til instruktør

Lokale lag, foreninger og klubber som er tilsluttet Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) eller Norsk Kennel Klub (NKK) kan arrangere kurset «Ettersøk videregående» og kurs for utdanning og godkjenning av instruktører. Andre kan etter søknad til Miljødirektoratet bli godkjent som arrangør. Søknaden må inneholde dokumentasjon på at de innehar nødvendig relevant kompetanse innen opplæring av ettersøksekvipasjer og instruktører.

Det er Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) og Norsk Kennel Klub (NKK) som har ansvaret for å registrere instruktører som de forskjellige lag, foreninger og klubber utdanner innenfor egen organisasjon. Andre som blir godkjent har ansvar for å registrere sine instruktører.

Instruktør opplæring

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), Norsk Kennel Klub (NKK) og andre som blir godkjent som arrangører, må til enhver tid ha et tilstrekkelig antall instruktører til å gjennomføre kursene.

Overgangsordning

Avtaler som er inngått om offentlige ettersøksoppdrag før 1. april 2016, vil gjelde også etter at den nye ordningen trer i kraft, men ikke lengre enn til 31. mars 2018. Ved inngåelse av nye avtaler etter 1. april 2016, og fornyelse av gamle etter 1. april 2018 skal det foreligge dokumentasjon på at obligatorisk videregående kurs er gjennomført.

C. Frivillige kurs

Miljødirektoratet oppfordrer lokale lag og foreninger med kompetanse innenfor hund og ettersøk til å arrangere kurs for personer som ønsker å perfeksjonere seg innen ettersøk. Disse frivillige grunnleggende kursene er viktige siden de gir den nødvendige teoretiske kunnskapen for å dressere en hund fram til godkjenning som ettersøkshund. Arrangør godkjenner selv instruktørene, men de må som et minimum ha ført egen hund til godkjenning som ettersøkshund.

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Kennel Klub og andre har utarbeidet egne kursprogram for lokal gjennomføring. Eksempler på slike kurs er tradisjonell opplæring ved bruk av skank og blod. Andre kurs legger opp til å identifisere enkeltindivid, såkalt ID sporing eller «den sporrene hund». Under denne opplæringen trenes det på luktdiskriminering, det vil si gjenkjenning av individ fremfor art.